Kirkko

HE 60/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhteistoiminnasta evankelis-luterilaisessa kirkossa ja siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan hallintovaliokunta
11.6.2025

JUKO pitää lakisääteiseen järjestelmään siirtymistä hyvänä asiana

- Lakisääteiseen järjestelmään siirtyminen takaa työntekijöiden ja heidän edustajiensa oikeudet myös vaikeissa työmarkkinatilanteissa.

- Lakiperustainen velvoittavuus on omiaan lisäämään ja parantamaan työnantajan ja henkilöstön välistä vuoropuhelua, jossa on osassa seurakunnissa puutteita.

- Lakisääteinen järjestelmä sisältää työntekijöiden ja heidän edustajiensa oikeuksien takaamista tehostavat **seuraamukset** EU:n yhteistoimintamenettelydirektiivin (2002/14/EY) 8 artiklan mukaisesti.
  - Näitä ei ole ollut mahdollista toteuttaa nykyisessä sopimusperusteisessa järjestelmässä, minkä vuoksi nykyinen järjestelmä ei ole noudattanut yhteistoimintamenettelydirektiivin edellyttämää vähimmäistasoa.

Esitetty soveltamisalaraja jättää yli puolet seurakunnista ilman lain suojaa

- Nykyisin työnantajan ja henkilöstön välistä yhteistoimintaa kirkon työpaikoilla säännellään **kirkon yhteistoimintasopimuksella, jota sovelletaan kaikissa kirkollisissa työnantajissa.**

- Jos kirkolle säädetään 20 viranhaltijan ja työntekijän soveltamisalaraja, yhteistoiminta heikkenee siitä, mikä nykyisin on tilanne.

- Jopa 57 % seurakunnista olisi jäämässä soveltamisalarajan ulkopuolelle.
  - Jos soveltamisalaraja taas nostettaisiin 50 viranhaltijaan, kuten joissain yhteyksissä on esitetty, olisi lain soveltamisen piirissä enää vain 18 % seurakuntatalouksista.

EU:n yhteistoimintamenettelydirektiivi ei perustele soveltamisalarajasta säätämistä

- Ehdotettu rajaus perustuu EU:n yhteistoimintamenettelydirektiivin johdanto-osan 19 kohdassa esitettyyn pyrkimykseen välttää pienille ja keskisuurille *yrityksille* asetettavia liiallisia hallinnollisia, rahoituksellisia ja oikeudellisia velvoitteita.
  - Seurakunnat eivät kuitenkaan ole direktiivin johdanto-osan 19 kohdassa tarkoitettuja pieniä ja keskisuuria yrityksiä.
  - Direktiivin johdanto-osan 20 kohdan mukaisesti olemassa olevat julkishallinnon osallistumisoikeudet tulisi huomioida niitä rajoittamatta.

- Direktiivin mahdollistamaa soveltamisalarajaa ei ole säädetty valtion eikä kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistoimintaa sääteleviin lakeihin.
  - Kirkko jäisi julkisella sektorilla muista poikkeavaksi alaksi ja kirkon työntekijät julkishallinnon työntekijöinä eri asemaan muun julkisen sektorin työntekijöihin nähden.

EU:n yhteistoimintamenettelydirektiivissä säädetty heikentämiskielto

- Mikäli lakiin säädetään 20 viranhaltijan ja työntekijän soveltamisalaraja, heikkenevät työntekijöiden ja heidän edustajiensa oikeudet nykyisestä.

- Ottaen huomioon yhteistoimintamenettelydirektiivin 9 artiklan 3–4 kohdissa ilmaissut heikentämiskiellot sekä johdanto-osan 20 ja 30 kohdat, **tulee kirkon yhteistoimintalain soveltamisalarajaa koskeva säännös poistaa, jottei heikennettäisi soveltamisalarajan osalta seurakuntien henkilöstön olemassa olevia yhteistoimintamenettelyyn liittyviä oikeuksia.**

Soveltamisalaraja EU:n liikkeenluovutusdirektiivin vastainen

- Seurakuntaliitokset koskevat lähes aina pieniä seurakuntia.

- Yhteistoimintalain soveltamisalarajan säätäminen 20 viranhaltijaan ja työntekijään jättää näiden seurakuntien henkilöstön vaille EU:n liikkeenluovutusdirektiivin (2001/23/EY) 7 artiklan edellyttämää tiedottamista koskevaa kansallisen lainsäädännön suojan tasoa.

- Soveltamisalaraja ei siten voi liikkeenluovutusdirektiivin 7 artiklan 6 kohta huomioon ottaen koskea työntekijöiden tiedotusvelvollisuutta liikkeenluovutus- ja seurakuntaliitostilanteissa.

Vaikutusarviointi puutteellista pienten seurakuntien osalta

- Soveltamisalaraja johtaa pienissä seurakunnissa noudatettujen yhteistoimintamuotojen loppumiseen, eikä alle 20 henkilöä työllistävien seurakuntien henkilöstöön kohdistuvia vaikutuksia ei ole hallituksen esityksessä arvioitu.
  - Hallituksen esityksestä on kevään 2024 lausuntokierroksen jälkeen poistettu maininta, jossa todettiin ettei soveltamisalarajan nostaminen vähentäisi kustannuksia pienissä seurakunnissa, sillä työsuojelun valvontalaki edellyttää työsuojelua koskevaa yhteistoimintaa pienemmilläkin työpaikoilla.
  - JUKO ei ole tietoinen sellaisista asiassa tehdyistä lisäselvityksistä, jotka olisivat johtaneet arvion muuttumiseen.

Työntekijöiden hallintoedustuksen puuttuminen on puute

- JUKO kiinnittää huomiota myös työntekijöiden hallintoedustuksen puutteeseen hallituksen esitysluonnoksessa.
- Henkilöstön edustajan valitseminen seurakuntien johtoryhmiin ja/tai kirkkoneuvostoihin olisi omiaan lisäämään seurakunnan hallinnon läpinäkyvyyttä ja edistämään henkilöstön sitoutumista seurakunnan johdon tekemiin päätöksiin.
- Lakiesityksessä ei ole esitetty riittäviä perusteluja sille, miksi henkilöstön edustusta ei olisi mahdollista kirkon piirissä toteuttaa kirkon toimielimissä. Tämä puute tulisi korjata jatkovalmistelussa.